



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

22. Guilielmus Parisiensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

is coactio, ergo est in eis liberum arbitrium. In quo vero major est laus vel vituperatio Angelorum, nisi in eo quod alij in malo quod elegerunt, hoc est, amore sui, alij in amore Dei, immobiles & perpetuo perseverant. Et quia sibi locum Bernardi objecerat dicens: *Vbi est necessitas, non est libertas: ita pergit: Ad obiecta autem in contrarium dicendum est quod est duplex necessitas inevitabilitatis & coactionis. Necessitas coactionis tollit liberum arbitrium, sed non necessitas inevitabilitatis. Licet ergo in Angelis sit necessitas inevitabilitatis, nihilominus tamen liberum arbitrium. Unde Bernardus: Quod diabolus non potest bonum non est ex aliena oppressione, sed ex voluntaria oblatione & obstinata voluntate. Et mox docet, hoc quod demones non possunt eligere bonum, non privari libertate voluntatis, imo eam magis ostendi, sed tantum libertate gratiae. Et addit: Licet ratio liberi arbitrii quam ponit Augustinus non conveniat quoad hoc quod dicitur (qua bonum eligitur) convenit tamen ratione reliqua pariter: bonum vero Angelis ratione prima pariter. Et articulo quarto in quo quaeritur, an liberum arbitrium in omni statu innocentiae, culpa & gratiae communi fuerit homini, sic respondet: Dicendum est quod liberum arbitrium commune est in his statibus. Nec est contrarium quod obiectum est: quia illa prima ratio libertatis est propria secundum statum innocentiae, & non dicitur illa libertas natura, qua homo liber dicitur a coactione. Et rursum in Christo qui peccare non poterat, sic liberum arbitrium statuit, ut fuerit in illo electio, prout eligere dicitur desinare seu determinare inter aliqua duo, non prout est determinatio rei dubie, quomodo & consilium ab eo abest; ac tandem adjicit: Quod vero dicitur quod Christus non potuit peccare, hoc dicitur ratione gratiae. Unde libertas natura qua est a coactione communis fuit Christo & alijs hominibus. Et iterum membro quarto cum quaeritur, an aequaliter sit liberum arbitrium in omnibus in quibus reperitur, quaestionem sic determinat: Liberum arbitrium in hoc aequale dicitur de quibus dicitur quod in nullo cogitur. Licet enim Deus de sua creatura possit facere quod vult, non tamen cogit voluntatem, sed eam liberam esse permittit. Secundum hoc ergo quod (a quo) dicitur contra magis & minus liberum arbitrium a servitute natura dicitur de omnibus intellectualibus substantijs aequale. Ne quis vero scrupulus re-*

maneret lectori quam coactionem intelligeret, de qua tota illa quaestione locutus erat, cum distinxisset, sicut Bernardus, coactionem passivam quae potest fieri absque voluntario consensu facientis, ab activa quae est respectu actus mixti, tandem adiecit de coactione respectu actus interni: Si vero compulso dicatur respectu actus interioris, nullatenus dicendum est quod liberum arbitrium respectu actus interioris omnino coactionem recipiat. Et ideo dicitur simpliciter liberum arbitrium a coactione. Iuxta haec principia idem Halensis non veretur illam libertatem arbitrii vocare quasi essentialem. Ad tertio obiectum dicendum est quod in omni statu liberum arbitrium aequaliter dicitur quantum est de libertate a coactione, qua vocatur quasi essentialis libertas: non tamen aequale dicitur libertas in quantum ordinatur ad gratiam: secundum hoc enim dicitur secundum magis & minus. Haec omnia in ista una quaestione Alexander, ubi constantissime semper docet libertatem naturae, libertatem a necessitate, quam sanctus Bernardus ab eo saepissime ad doctrinam istam stabilendam allegavit inculcaverat, libertatem a qua dicitur liberum arbitrium, non aliam esse quam libertatem a coactione; reliquas omnes libertates a libero arbitrio sine ejus interitu abesse vel adesse posse.

Quam doctrinam non in isto tantum summae suae loco, sed & passim alibi tradidit: Nam de Angelorum libertate disputans, similiter docet liberum arbitrium vel liberum esse a coactione, vel a miseria. Iuxta primum modum esse liberum arbitrium in Angelis, & similitudinem habere liberi arbitrii ad id in hoc quod non cogitur ad bonum. Et ex sancto Anselmo probat. Et rursum: Triplex est libertas, prima est libertas a coactione sive a necessitate, secunda a peccato, tertia a miseria. Prima quae est a coactione est aequale in homine & Angelo tam bono quam malo. Et hanc doctrinam testimonio Magistri sententiarum & sancti Bernardi astruit, ut perspicuum sit eum sic utrumque auctorem sicut exposuimus, accepisse. Ita vero in illa tota quaestione loquitur, ut non sit umbra alterius libertatis, unde proprie liberum dicitur arbitrium, sive in Deo, sive Angelis, sive hominibus, nisi quod nullus eorum cogitur liberi enim sunt a coactione aequaliter. *ibid. a. 5.*

CAPVT XXII.

Guilielmus Parisiensis.

EIVSDEM aetatis & sententiae fuit Guilielmus Parisiensis, qui libertatem arbitrii nostri tractans, non aliud ad eam postulat quam ut aliquid nostra voluntate fieri possit, non prohibente naturae impossibilitate cum volumus, neque rapiente violentia cum nolumus: Si vel natura intentio,

vel vis invincibilis libertatem voluntatis hominum abjisset, vana esset omnium legum institutio, nihil imputandum esset homini. Cum vel necessitate natura prohiberetur quo minus faceret, aut in vinculo ratione invitus ad faciendum traheretur. Quare nec bene nec male quicquam fieri posset ab homine. Supervacua etiam essent Magistratus & magistreria morum.

Non enim agendum esset cum hominibus de morum suorum emendatione, sicut cum brutis animalibus aut lapidibus. Cum per eos aut impossibilitas natura premeret, aut violentia raperet ad agendum. Et rem istam experientia probans, quam de se quisque sumere potest: Inquitens, inquit, anima rationali inquisitione perscrutata & interrogans seipsum, utrum liberum sit ei facere bene vel male, vel utrum voluntarie operetur & voluntarie declinet opera; Respondet enim non utique per signa quae plerumque fallere solent; Sed ipsa pauciora veritatem, quam inter se penitentes conspiciunt, se nullatenus trahi ad operandum nisi voluntate, & se non desistere ab omnibus operibus nisi voluntate. Non quare igitur extra te ipsum an tui iuris & tua voluntatis sis, an tibi subditus sit tua voluntatis consensus, ut in illud quod te stimulat ipsum declinare possis si velis, aut ab eodem avertere si ve-

Hinc mox eos refutans qui objectionem illam de consuetudinis violentia rodere solent: Quod si quis, inquit, victura consuetudine, & ea tanquam altera natura trahitur ad consueta, licet consuetudini reluctetur & obviatur. Interrogat se utrum delectet enim facere, quod de consuetudinis necessitate facere se diceret, an non delectet? Quod si delectat igitur libenter, quia delectabiliter facit. Si vero non delectat, non ergo est amore vel desiderio obligatus huiusmodi operi. Quare enim trahitur amore vel desiderio ad illud. Non ergo est ei consuetudinarium opus illud. Consueta enim omnia necessario amantur. Ne vero de mente Guilielmi inaniter contenderemus ipsemet in alio suo opere totam dubitationem sustulit. Nam in Tractatu de virtutibus, de voluntate ejusque libertate scribit: Utrum autem eadem vis se ipsam movere, vel in se ipsam agere possit, questionem habet, ut supra tetigimus. Et de ipsa voluntate videtur quod operationem suam qua est velle, ipsa de se eliciat. Non enim velle naturaliter ex voluntate sine volendi actu vel habitu, sicut est ex calore calefacere, vel calere, imo voluntarie & libere. Impossibile est enim ipsam velle aliquid invitam, hoc est, nolentem velle illud. Declaratio autem huiusmodi facilis est. Sit A volitum, & voluntas nolite se velle A. Dico igitur si nolite se velle A, non ultra ipsum A (supple vult) velle enim nec quaeritur nec fugitur nec recusatur nisi propter volitum. Quare si velle A est recusatum vel oditum, vel fugitur propter ipsum A, multo fortius ipsum A est recusatum vel oditum, vel fugitum. Quare si ipsum velle A est volitum, multo fortius ipsum A erit peccatum. Manifestum igitur est, quod apud quemcumque est volitum se velle A, est volitum ipsum A. Declaratum igitur est, impossibile esse aliquem velle ad invitum, id est nolentem se velle illud. Quare quicumque vult aliquid, aut vult se velle illud aut sustinet, Manifestum igitur est quod ex voluntate, sive ex vi volendi non procedit velle per modum naturae, quod est serviliter, ut supra diximus, & non liberè. Liberum enim est volenti & voluntati ipsum velle, super quodcumque volitum cadat. NON ENIM POTEST ad illud cogi aut trahi invitatus, ut diximus. Eodem modo declarabimus tibi quia non potest voluntas sive volens prohiberi vel impediri

quin velit; imo qui vult se velle A, ex necessitate statim vult ipsum A. Et hoc est, quoniam non vult se velle, nisi propter ipsum A, quare magis vult ipsum A: velle enim non quaeritur nisi propter volitum. Propter quod autem unumquodque ipsum magis. Et paucis interjectis concludit ex praecedentibus ratiocinationem suam: Manifestum igitur factum est tibi quod voluntas libertima est in nobis à coactione (scilicet ut agamus) & impedimento seu prohibitione (scilicet ne agamus) & hoc est una de excellentiis quibus homo praecellit ceteris animalibus, & anima rationalis ceteris anima-

Sed accuratissime & à fundamentis rem istam decidit in ejusdem operis alio loco. Primo namque distinguit quadruplicem necessitatem, primam violentiae, & quicquid ex ea agitur non agenti sed violentiam inferenti imputandum est. Secundam stabilitatis & immutabilitatis, qualem dicimus, inquit, Dei esse necessitatem qua immutabiliter bonus est. Et quicquid est hac necessitate necesse est ipsum bene agere semper. & contrarium impossibile, & ista necessitas non aufert libertatem, sed perficit. Tertiam extraneam sive forinsecam, quam nonnulli vocare solent necessitatem per accidens. Et eandem distinctionem facit de impossibilitatibus. Quartam Aristotelis, determinatam, ut qua necesse est verbi gratia Socratem sedere dum sedet. Tandem post multa interposita sic atexit: Secundum errorem illorum qui dicunt omnia ex necessitate evenire, non est necesse, ut propter hoc nemo peccare possit aut bene agere. Et hoc apparet per ea quae diximus de necessitate & impossibilitate. Videlicet quae & quando excusant à culpa & obligatione, & quatenus sicut ostendimus. Quia necessitas qua necesse est Deum semper bene agere, & impossibilitas qua impossibile est ipsum male agere in nullo prohibent, vel impediunt quominus bene & laudabiliter agat utrumque. Et hoc est quia nec violenter ipsum impellant ad bene agendum, nec violenter ipsum impellunt aut avertunt tunc à male agendo. Nec illo modorum resistit ista impossibilitas, aut contradicit voluntati eiusdem, sicut necessitas virtutis caelestis aut fati, quam secundum eos impossibile est averti vel impediri, & quia etiam movent animas humanas, ut ipsi optinantur, movent, inquam, ad cogitationes & affectiones, quae in eis sunt, & per illas ad operationes, & operum declinationes: quoniam non movent eas violenter imo voluntarie, non excusant animas humanas à peccatis & culpis. Et hoc est quoniam à quocumque principio sit opus voluntarium, dummodo voluntarium sit, id est volitum quocumque trium modorum, quos diximus, id est, affectatum vel toleratum, vel neglectum, semper imputandum est voluntati & agenti per voluntatem. Nec sequitur si non potest aliud agere vel etiam velle, quod propter hoc excusatus fuit, qui nec vult aliud posse vel agere, nec aliud velle. Propter quod Seneca: quia omne peccatum adeo est voluntarium, ut si non sit voluntarium, non sit peccatum. Quare necesse est vel impossibilitas, quae non aufert operi quin sit voluntarium, hoc est, ex voluntate, quam impossibile est non esse

Lib. de fide
De
Tract. de
virtutibus
f. 33.

Galat. Pa
risios de vi
191 & pecc
116 f. 311

Es. 33

121. de
122. de
123. de
124. de
125. de
126. de
127. de
128. de
129. de
130. de
131. de
132. de
133. de
134. de
135. de
136. de
137. de
138. de
139. de
140. de
141. de
142. de
143. de
144. de
145. de
146. de
147. de
148. de
149. de
150. de

